

3. 2. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Praní peněz optikou trestního zákoníku

Pozornosti bedlivého adresáta právních předpisů jistě neuniknul novelizační zákon č. [287/2018](#) Sb., který vstoupil v účinnost 1. 2. 2019 a mimo jiné znamenal revoluci pro trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, jak jej zná současný trestní zákoník. Šlo ale o revoluci prospěšnou?

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, dnes upraven v ustanovení § 216 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku, v platném znění, slouží v českém státě k postihování jednání, tradičně označovaného jako praní peněz. Toto jednání, jednoduše řečeno, spočívá v zastírání původu věci, která je výnosem z trestné činnosti. Praní peněz je u nás přítom v nějaké podobě trestněprávně postihováno už od roku 1992, ač ne vždy aktivně, neboť první pachatel tohoto trestného činu za něj byl odsouzen až roku 2005.[\[1\]](#)

Netřeba se dlouze vyjadřovat k označení, které pro tento trestný čin zákonodárce zvolil. České právo však zná i legalizaci ve smyslu ověřování pravosti podpisu na listině; nadto, pokud legalitou obecně rozumíme zákonnost, legalizace může evokovat jakési uvedení do souladu se zákonem, ke kterému spácháním trestného činu samozřejmě nedojde, a spojení „legalizace výnosů z trestné činnosti“ je proto zavádějící. Zdá se tedy, že zákonodárce se měl přidržet etymologicky původního spojení – praní peněz. Tohoto označení se drží i článek.

Cílem novelizačního zákona č. [287/2018](#) Sb., přijatého dne 15. 11. 2018, mělo být odstranění legislativních nedostatků, zjištěných Výborem expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (MONEYVAL) v rámci čtvrtého kola hodnocení z roku 2011, které podle hodnotitelů ztěžovaly efektivní postih praní špinavých peněz.[\[2\]](#) České právní úpravě byla mimo jiné vytýkána roztržitost, a proto byl ke dni 1. 2. 2019 trestný čin praní peněz sloučen v rámci jednoho ustanovení s trestným činem podílnictví. Skutkovou podstatu dosavadního trestného činu podílnictví přitom najdeme v § 216 odst. 1 a skutkovou podstatu dosavadního trestného činu praní peněz v § 216 odst. 2 trestního zákoníku. Obdobně byly sloučeny i skutkové podstaty nedbalostních variant těchto dvou trestných činů, a sice pod § 217 trestního zákoníku. Tyto změny působí spíše jako kosmetické.

Současná úprava je matoucí v tom, že skutková podstata praní peněz podle trestního zákoníku zcela neodpovídá definici legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 3 odst. 1 zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (tzv. AML zákon). Praní peněz podle trestního zákoníku je paradoxně definováno širěji,

a to přesto, že trestní právo má být prostředkem poslední instance. Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely AML zákona rozumí *jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem*. Pro takové jednání jsou zde uvedeny příklady. Podle trestního zákoníku se trestného činu legalizace výnosů dopustí ten, *kdo ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo kdo takovou věc přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, nebo kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí* (§ 216 odst. 1), nebo též ten, *kdo zastírá původ věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině, zejména tím, že zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní, nebo kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu, nebo kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí* (§ 216 odst. 2).

Skutková podstata v novelizovaném znění sice působí jako poměrně podrobně vymezená, ale ve skutečnosti je velice vágní a zejména z druhého odstavce není docela jasné, která konkrétní jednání budou považována za „zastírání původu věci“. Za dva klíčové konkrétní způsoby, kterými lze trestný čin praní peněz spáchat, je však třeba považovat *přeměnu a převod* výnosu z trestné činnosti.^[3] V tomto se lze poměrně bezpečně opřít o definici uvedenou v § 3 odst. 1 AML zákona, která je vymezená přesněji než skutková podstata v trestním zákoníku.

Trestný čin podle § 216 odst. 1 musí být spáchán ve vztahu k věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané jinou osobou. Poslední novela ale nechala opět bez odpovědi otázku souběžné trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 216 odst. 2, neboli odpovědnosti za tzv. samoprání. Jde o případy, kdy pachatel trestného činu, ze kterého výnosy pocházejí, zastírá kriminální původ těchto výnosů. Tuzemská judikatura se přitom dlouhodobě ustálila na závěru, že za stávající úpravy lze v těchto případech za trestný čin praní peněz uplatňovat samostatnou trestní odpovědnost^[4], ačkoliv část odborné veřejnosti oponuje a předkládá dobré důvody, proč by tomu tak být nemělo. Mezi tyto důvody patří i rozpor se zásadou zákazu donucování k sebeobviňování: hrozbou trestněprávního postihu za zastírání původu výnosů z vlastního trestného činu je jeho pachatel nepřímou donucován k oznámení své vlastní trestné činnosti, což je nepřípustné.^[5] Dále lze argumentovat zásadou zákazu dvojího přičítání, neboť postih za zakrývající machinace následující po trestném činu, který je původem výnosů, je obsažen v postihu za tento trestný čin.^[6]

Ačkoliv je otázka souběžné trestní odpovědnosti nanejvýš praktickou a velmi aktuální, zákonodárce ji i po poslední novele ponechal bez jasné odpovědi. Nezbyvá tedy než čekat na prolomení judikatury, jež pachatele trestného činu, který je původem výnosů, činí odpovědným i za trestný čin praní peněz.

Se zákonodárcem se plně ztotožňujeme v tom, že navzdory tendencím Výboru expertů MONEYVAL nekriminalizoval přípravu trestného činu praní peněz. Nicméně hrozba kriminalizace přípravy praní peněz zůstává citelná za situace, kdy trestný čin praní peněz je od 1. 2. 2019 historicky prvně možno spáchat ve formě zvláště závažného zločinu, pro který trestní zákoník kriminalizaci přípravy připouští. Situace je tak v rukou odborné veřejnosti, která by měla zákonodárce před takovýmto představením trestní odpovědnosti varovat.^[7] Už v současnosti je přitom trestné jedno z přípravných jednání, jmenovaných v § 20 odst. 1 trestního zákoníku, a sice spolčení se ke spáchání trestného činu praní peněz.

Zbývá dodat, že trestný čin praní peněz podle § 216 trestního zákoníku nenajdeme v negativním výčtu § 7 zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Za

tento trestný čin tedy může být odpovědná i právnická osoba, jestliže jí bude možné čin přičítat podle § 8 tohoto zákona. Zejména právnickým osobám podnikajícím, které v rámci běžné obchodní činnosti operují s peněžními prostředky svých klientů, lze tedy doporučit zařízení systému vnitřních opatření (tzv. compliance), který je bude odpovědnosti za jednání osob v rámci jejich činnosti způsobilý zprostit ve smyslu § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

JUDr. Jan Ondřej Wilsdorf

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

[1] Data statistických ročenek kriminality, publikovaných Ministerstvem spravedlnosti České republiky, k dispozici >>> [zde](#) a >>> [zde](#).

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. [287/2018](#) Sb.

[3] Pelc, V.: Perspektivy vývoje skutkové podstaty trestného činu praní peněz. In Romža, S.: Perspektivy vývoje európskeho trestného práva. Košice: PrF UPJŠ, 2018, str. 299-308.

[4] Např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 11 Tdo 652/2008 ze dne 8. července 2008.

[5] Srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 3 To 2/74 ze dne 11. dubna 1974, publikované pod č. [53/1974](#) Sb. rozh. tr.

[6] Viz Pelc, V.: Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. In: Kriminalistika č. 2/2013, str. 120.

[7] Sokol, T.: Názor na novelu trestního zákoníku [online]. 2014. K dispozici >>> [zde](#) nebo Herczeg, J.: Několik poznámek k zavedení trestnosti přípravy u podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti. In: Trestní právo č. 2/2015, str. 23 a násl.

Další články:

- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přimosti](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)